

Handläggare
Malin Jönsson
Telefon: 08-50833173

Till
Utbildningsnämnden
2024-12-12

Skolgårdutveckling med fokus på gröna gårdar

Förslag till genomförandebeslut

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Björngårdsskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 5,7 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 493 tkr.
2. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Elinsborgsskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 7,4 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.
3. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Oxhagskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 7,5 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.
4. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Snösätraskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 9,8 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 819 tkr.
5. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Solbergaskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 9,3 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 778 tkr.
6. Beslutet justeras omedelbart.

Utbildningsförvaltningen
Avdelningen för ekonomi och styrning

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Växel 08 508 33 000
Fax
registrator.utbildning@edu.stockholm.se
<https://start.stockholm/>

Sammanfattning

Utbildningsnämnden driver sedan 2015 ett skolgårdsprojekt där cirka fem skolgårdar byggs om varje år. Barns utemiljöer i staden har blivit en alltmer prioriterad fråga i synnerhet vad gäller att skapa

gröna miljöer för barn och unga. I kommunfullmäktiges budget för 2024 och 2025 finns ett särskilt uppdrag att utbildningsnämnden ska ta fram ett koncept och en strategi för att skapa grönare skolgårdar. Staden ska enligt uppdraget implementera konceptet på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden. Utifrån dessa uppdrag planerar utbildningsförvaltningen för ett fortsatt arbete med det löpande skolgårdsprojektet, men med ett särskilt fokus på att tillskapa gröna gårdar.

Utbildningsförvaltningen föreslår i detta ärende att utbildningsnämnden godkänner fem genomförandeförslag för skolgårdsåtgärder på skolorna Björngårdsskolan, Elinsborgsskolan, Oxhagsskolan, Snösätterskolan och Solbergaskolan. Genomförande planeras under sommaren 2025 och plantering under höstlovet 2025.

Bakgrund

Utbildningsnämnden driver sedan 2015 ett skolgårdsprojekt där cirka fem skolgårdar byggs om varje år. Bakgrunden till projektet var ett behov av att kunna utvärdera skolgårdars kvalitet och utveckla nya arbetssätt för skolgårdsutveckling. Sammanlagt har 33 skolgårdar utvecklats sedan projektstart. Urvalet av skolgårdar som ingår i projektet baseras på resultatet av den skolgårdsinventering som förvaltningen gjorde mellan 2013–2015. Hänsyn har även tagits till socioekonomiskt index och hur sårbara gårdarna är för värmebölja. Elever på respektive skola har medverkat i projekten för att säkerställa delaktighet och inflytande.

Sedan skolgårdsprojektet startade har barns utemiljöer i staden blivit en alltmer prioriterad fråga, i synnerhet vad gäller att skapa gröna miljöer för barn och unga. I kommunfullmäktiges budget för 2024 och 2025 finns ett särskilt uppdrag för att utbildningsnämnden ska ta fram ett koncept och en strategi för att skapa grönare skolgårdar. Staden ska implementera konceptet på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden. De fem skolgårdarna som förvaltningen föreslår att nämnden ska besluta om i samband med genomförandebeslutet ingår i den strategin utifrån att testa nya metoder för att skapa grönare utemiljöer. Tillsammans med de sju skolgårdarna som byggdes om 2024, med ökat fokus på att förstärka grönstrukturen på gårdarna, har förvaltningen skapat 12 grönare skolgårdar under mandatperioden. Erfarenheter från de sju projekt som byggdes 2024 är omhändertagna i de fem nya skolgårdsprojekten som detta ärende avser.

Ärendet

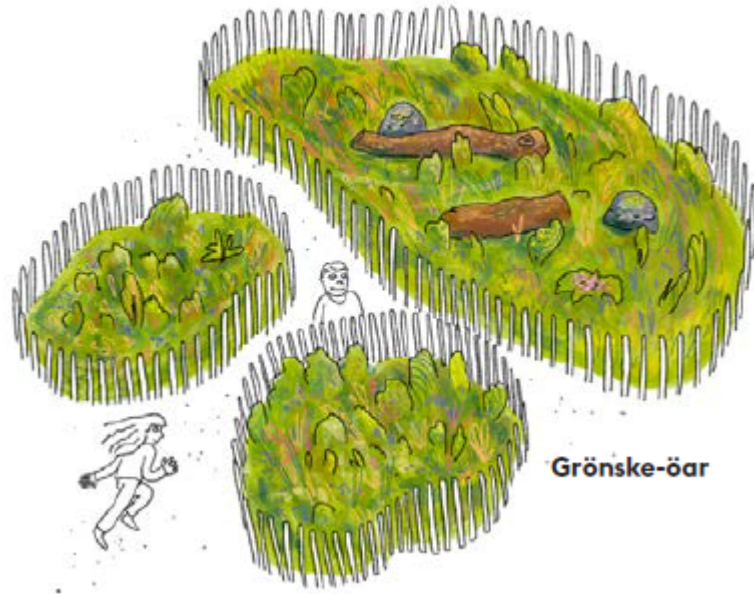
Utbildningsnämnden tog inriktningsbeslut den 14 december 2023 om att Björngårdsskolan, Elinsborgsskolan, Oxhagsskolan,

Snösätraskolan och Solbergaskolan skulle ingå i skolgårdsprojektet. Under vårterminen 2023 arbetade projektgruppen tillsammans med elever och personal på respektive skola med att ta fram förslagshandlingar. Det är dessa förslagshandlingar som förvaltningen föreslår ska beslutas för genomförande. Varje skola har fått en fysisk 3D-modell över hur skolgården planeras att byggas om för att kunna presentera ombyggnationen för skolans elever, personal och vårdnadshavare.

Projektets medlemmar, inklusive de landskapsarkitekter som arbetat med förslagen, har deltagit på gemensamma workshoppar och studieresor till andra kommuner för att bli inspirerade och få tips om lämpliga lösningar för att få till gröna miljöer med höga lekvärden. Projektet har även tagit in kompetens kring hur gröna gårdar ska gestaltas för att främja lek och rörelse för elever oavsett behov.

Åtgärderna på samtliga skolgårdar syftar till att främja ökad rörelse och skapa mer fantasifulla och inspirerande miljöer. Projektet har valt att arbeta med naturliga material för att inte bidra till att fler ytor med konstgjorda material skapas. Genom att bryta upp hårdgjorda ytor till förmån för gröna miljöer skapas bättre klimat med sänkta temperaturer och gårdarna kan bättre omhänderta regnvatten vid skyfall. En variation av växtarter bidrar till att förbättra den biologiska mångfalden samt skapa möjligheter för pedagogisk verksamhet. Arbetet med de gröna gårdarna är i enlighet med stadens miljöprogram utifrån målen *Ett Stockholm med livskraftigt ekosystem* och *Ett klimatanpassat Stockholm*. Då urvalet av skolor görs med hänsyn till socioekonomiskt index arbetar projektet även med målet *En rättvis och inkluderande omställning*.

För att kunna få gröna miljöer att etablera sig och bli hållbara testar projektet olika växtbäddar och växtval. Utöver detta testar projektet tre olika koncept vid gestaltning av grönska. Principen är att skydda de gröna miljöerna under två års tid genom att placera stängsel runt grönskan. Även om eleverna inte kan vistas i planteringarna ger dessa ändå rumslighet, skugga och sinnliga upplevelser. För att skapa lekvärden görs lekbara kanter i anslutning till grönskan. De så kallade gröna öarna placeras i relation till varandra så att spännande stigar kan leda till en integrerad lekutrustning eller pratplats. Stigar och spänger (små broar) kommer finnas i grönske-öarna för att leda barnen igenom växtligheten. Förvaltningen kommer tillsammans med SISAB kontinuerligt utvärdera resultatet. Strategin finns även beskriven i förvaltningens kommande förslag till *Lekvärdesriktlinjer för förskola och skola* (nedan illustrationerna är hämtade från Lekvärdesriktlinjerna).

Stigar och spänger

Tidplan

Genomförande planeras under sommarlovet 2025 med undantag för planteringen som sker under höstlovet 2025. Planteringen behöver ske under hösten för att ge trädens och buskarnas rötter de bästa förutsättningarna till att etablera sig. För att SISAB ska hinna upphandla entreprenörer till sommaren 2025 behöver utbildningsförvaltningen lämna en beställning i december 2024. Därför föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Ekonomi

I projektets inriktningsärende beslutades en hyresgenererande projektkostnad om cirka 37,7 mnkr med en tillkommande första årshyra om 3,7 mnkr för samtliga fem skolor. Totalt för samtliga skolor bedöms den hyresgenererande projektkostnaden i genomförandeskedet till en kostnad om 39,7 mnkr med en tillkommande första årshyra om cirka 3,3 mnkr.

Nedan redovisas varje projektkostnad för varje skolgård. Kostnaden varierar beroende på gårdarnas olika förutsättningar, yttorlek och utgångsläget i det befintliga skicket.

Björngårdsskolan

Projektet bedöms till en hyresgenererande kostnad till cirka 5,7 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 493 tkr.

Elinsborgsskolan

Projektet bedöms till en hyresgenererande kostnad till cirka 7,4 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.

Oxhagsskolan

Projektet bedöms till en hyresgenererande kostnad till cirka 7,5 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.

Snösätraskolan

Projektet bedöms till en hyresgenererande kostnad till cirka 9,8 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 819 tkr.

Solbergaskolan

Projektet bedöms till en hyresgenererande kostnad till cirka 9,3 mnkr, med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 778 tkr.

Kostnader för redan genomförda beställningar

Förvaltningen har beställt framtagning av förslagshandlingar samt förtida detaljprojektering, för att säkerställa att tidplanen hålls, för samtliga fem projekt och redovisas per skolgård nedan i tabellen. Kostnaderna ingår i ovan nämnda hyresgenererande kostnader, förutsatt att projekten genomförs.

Skola	Kostnad för förslagshandling + detaljprojektering
Björngårdsskolan	776 tkr
Elinsborgsskolan	854 tkr
Oxhagsskolan	919 tkr
Snösätraskolan	851 tkr
Solbergaskolan	845 tkr

Om projekten avbryts kommer nedlagda kostnader faktureras till utbildningsförvaltningen.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Följande risker har identifierats:

- Osäkerhet i vegetationens hållbarhet. Förvaltningen vet av erfarenhet att det är svårt att få en hållbar grönska på stadens skolgårdar, i synnerhet på gårdar med begränsad friyta. När det är flera elever som ska samsas på en begränsad friyta blir det ett högt slitage på gårdarna. Särskilt nyplanterade buskar och träd är sårbara innan de hunnit etablera sig ordentligt. Projektet har vidtagit åtgärder för att främja hållbara gröna gårdar i form av val av tåliga växter, hur växtbäddar byggs upp, riskbedömning vid placering av vegetationen, samt förordat både ökade kvantiteter och kvaliteter vid plantering av vegetation. Projektet har gjort studiebesök och tagit in kompetens kring att etablera grönska i urbana miljöer. Projektet har även beställt extra skötsel de första två åren, planterar under hösten, samt planerar för att stängsla in

planteringsområden så att rötter har möjlighet att etablera sig.

- Snäv tidplan för byggnation. Projektets produktionstid är under sommarloven för att minimera antal barn och unga vid arbetsplatserna. De flesta skolor placerar sommarfritids på närliggande skolor för att tömma skolan på elever. Vid försening riskerar skolan att starta utan tillgång till en skolgård. Projektet ska ta fram en riskhantering för varje skola inför produktion ifall projekten skulle bli försenade. En tydlig dialog ska etableras med entreprenörerna gällande tidplanen.
- Vandalism och skadegörelse under produktion bedöms kunna riskera försening av tidplan. Projektet har kontakt med polis och stadsdelarnas trygghetssamordnare innan produktion för att få en nulägesbedömning samt för att informera om projektet. Entreprenören informeras om denna bedömning och uppmuntras upprätta rutiner för att omhänderta den eventuella risken.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning, i samverkan med grundskoleavdelningen och SISAB.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 3 december 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 4 december 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Konsekvenser för jämställdhet och för barn och barns rättigheter

Projektets syfte är att skolors skolgårdsmiljö förbättras och att öka förvaltningens kunskap om hållbara gröna gårdar. I detta arbete aktualiseras artikel 31 i barnkonventionen, Barn har rätt till lek, vila och fritid, och artikel 24 som handlar om att alla barn har rätt till bästa möjliga hälsa. Dessa två artiklar ska ställas i kontrast till den negativa trenden att barns fysiska aktivitet minskar och att den psykiska ohälsan ökar. Skolgården pekas ut av flera myndigheter och forskare som en viktig plats att värna för att motverka denna utveckling. Forskning visar att grönska påverkar barns hälsa positivt. Ju högre kvalitet en skolgård har desto mer tid spenderar barn utomhus, vilket i sin tur gynnar hälsan. Gröna utemiljöer främjar även lek och samspel mellan barn och unga oberoende av ålder, kön, funktionsnedsättning, intresse eller personlighet.

Varje skola som ingår i projektet ansvarar för att utse en elevgrupp som ska arbeta med projektet. Elevgruppen arbetar aktivt med att ta

fram det nya förslaget på hur deras skolgård ska byggas om genom gå-turer, workshop och ritningsgranskning. Förvaltningen kommer även att utvärdera det färdiga resultatet tillsammans med elevgruppen. Elevernas åsikter om sin utemiljö blir styrande i ombyggnationen i enlighet med artikel 12 i barnkonventionen om att barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Utifrån barns bästa strävar projektet efter att ge barn och unga en betydande roll i hur deras skolgård ska gestaltas samt att säkerställa att skolgården blir en inbjudande plats i staden för barn och unga där lek, rörelse och socialt samspel erbjuds – både under och efter verksamhetstid.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Björngårdsskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 5,7 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 493 tkr.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Elinsborgsskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 7,4 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Oxhagsskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 7,5 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 651 tkr.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Snösätraskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 9,8 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 819 tkr.

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens genomförandeförslag för ombyggnation av Solbergaskolans skolgård till en uppskattad hyresgenererande projektkostnad om cirka 9,3 mnkr och med en beräknad tillkommande första årshyra om cirka 778 tkr.

För att SISAB ska hinna upphandla entreprenörer till sommaren 2025 behöver utbildningsförvaltningen lämna en beställning i december 2024. Därför justeras beslutet omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Ulrika Klemets
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

1. Genomförandeffert Björngårdsskolan
2. Genomförandeffert Elinsborgsskolan
3. Genomförandeffert Oxhagsskolan
4. Genomförandeffert Snösätraskolan
5. Genomförandeffert Solbergaskolan
6. Ekonomisk bilaga Björngårdsskolan (SEKRETESS)
7. Ekonomisk bilaga Elinsborgsskolan (SEKRETESS)
8. Ekonomisk bilaga Oxhagsskolan (SEKRETESS)
9. Ekonomisk bilaga Snösätraskolan (SEKRETESS)
10. Ekonomisk bilaga Solbergaskolan (SEKRETESS)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-12-03